

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЄС
(англ. мовою)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність D8 «Право»

Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 4 від 28 листопада 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Право навколишнього середовища Європейського Союзу (англ. мовою)
Викладач (-і)	Данилюк Леся Романівна, доц., к.ю.н., зав. кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	(0342) 507822
Е-mail викладача	lesia.danyliuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.cnu.edu.ua/informatsiia-shchodonavchalnoho-protsesu-2/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є норми права ЄС, які регулюють відносини, пов'язані з охороною навколишнього середовища загалом, а також із збереженням його окремих природних об'єктів і їх ресурсів.</p> <p>Навчальна дисципліна «Право навколишнього середовища ЄС» передбачає вивчення передумов і порядку формування права навколишнього середовища ЄС і його місця в системі європейського права, предмету та структури, джерел, принципів права навколишнього середовища ЄС, ролі інституційного механізму ЄС у розвитку та застосуванні права навколишнього середовища ЄС, охорони біологічного різноманіття, лісів, вод, атмосферного повітря, поводження з відходами, попередження змін клімату в праві навколишнього середовища ЄС, правових аспектів співпраці України та ЄС у сфері охорони довкілля.</p> <p>Право ЄС виникло внаслідок активного розвитку інтеграційних процесів на європейському континенті, які привели до створення Європейського Союзу – потужного об'єднання держав-членів, що не має аналогів у світі. Право ЄС має особливі джерела, процес нормотворчості та правозастосування.</p> <p>Право навколишнього середовища ЄС динамічно розвивається усі останні роки під впливом міжнародно-правових процесів, особливо глобального масштабу, а також із урахуванням екологічних викликів, які на сьогодні стоять перед державами. З іншого боку такий його розвиток має безпосередній вплив на сучасне міжнародне право навколишнього середовища та національне екологічне право усіх європейських держав, включаючи Україну.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни «Право навколишнього середовища ЄС» є формування в студентів знань щодо особливостей права навколишнього середовища ЄС; вивчення ними норм права ЄС, які регулюють відносини, пов'язані з охороною навколишнього середовища загалом, а також із збереженням його окремих природних об'єктів і їх ресурсів; засвоєння значення вказаних норм і їх цінності в контексті сталого розвитку; акцентування на важливості правових інститутів охорони навколишнього середовища в ЄС; демонстрація зростаючої ролі еколого-правових проблем і безумовної необхідності правової охорони навколишнього середовища на сучасному етапі розвитку суспільства; ознайомлення з найбільш актуальними теоретичними та практичними питаннями, що виникають в процесі правової охорони навколишнього середовища в ЄС.</p> <p><u>Завданнями</u> вивчення дисципліни «Право навколишнього середовища ЄС» є набуття студентами знань та розуміння змісту законодавчих актів, які регулюють відносини,</p>	

пов'язані з охороною навколишнього середовища в ЄС загалом, а також із збереженням його окремих природних об'єктів і їх ресурсів; формування в них вмінь та навичок щодо правильного застосування вказаних норм і розв'язання практичних проблем, які виникають в процесі їх реалізації; розвинути в них здатність працювати з відповідними нормативно-правовими документами ЄС (в тому числі з англійськими першоджерелами).

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК 2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК17. Здатність ефективно здійснювати правоосвітню діяльність.

Програмні результати навчання:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова

1	D8 «Право»	1	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Змістовний модуль 1. Загальна частина				
Тема 1. Формування права навколишнього середовища ЄС і його місце в системі європейського права Topic 1. Formation of EU Environmental Law and Its Place in the System of European Law		1	-	7
Тема 2. Предмет і структура права навколишнього середовища ЄС Topic 2. Subject and Structure of EU Environmental Law		1	-	7
Тема 3. Джерела права навколишнього середовища ЄС Topic 3. Sources of EU Environmental Law		1	2	4
Тема 4. Принципи права навколишнього середовища ЄС Topic 4. Principles of EU Environmental Law		1	2	4
Тема 5. Роль інституційного механізму ЄС у розвитку та застосуванні права навколишнього середовища ЄС Topic 5. Role of EU Institutional Mechanism in Development and Application of EU Environmental Law		1	2	4
Змістовний модуль 2. Особлива частина				
Тема 6. Охорона біологічного різноманіття в праві навколишнього середовища ЄС Topic 6. Protection of Biological Diversity in EU Environmental Law		1	2	4
Тема 7. Охорона лісів у праві навколишнього середовища ЄС Topic 7. Protection of Forests in EU Environmental Law		-	2	6
Тема 8. Охорона вод у праві навколишнього середовища ЄС Topic 8. Protection of Waters in EU Environmental Law		-	2	6
Тема 9. Охорона атмосферного повітря в праві навколишнього середовища ЄС Topic 9. Protection of Atmospheric Air in EU Environmental Law		-	2	6
Тема 10. Поводження з відходами в праві навколишнього середовища ЄС Topic 10. Waste Management in EU Environmental Law		2	2	3
Тема 11. Попередження змін клімату в праві навколишнього середовища ЄС Topic 11. Prevention of Climate Change in EU Environmental Law		2	2	3
Тема 12. Правові аспекти співпраці України та ЄС у сфері охорони довкілля Topic 12. Legal Aspects of Cooperation Between Ukraine and the EU in the Field of Environmental Protection		2	-	6
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19.05.2023 р. № 309 https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-			

	<p>наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 13 від 27.06.2024 р.) https://law.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами <u>одної письмової модульної контрольної роботи</u>. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). Робота виконується на 8 семінарському занятті. На контрольну вноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 15 балів, 2 коротких завдання нормативного змісту, які оцінюються по 8 балів, 1 тестове завдання, яке оцінюється в 4 бали. Максимальний бал за контрольну становить 50. <u>За бажанням (для отримання додаткових до 10 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття (5 балів) та/або наукову роботу (максимально 10 балів). Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань розміщені на сайті кафедри https://ktetap.cnu.edu.ua/денна-форма-навчання-2/.</p>
Семінарські заняття	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://ktetap.cnu.edu.ua/денна-форма-навчання-2/ та на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються МРПОУ. Студенту виставляється залік на останньому занятті за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).</p>
Підсумковий контроль	<p><u>Підсумковий контроль</u> – залік у письмовій формі. Для студентів, які не мають заборгованостей та отримали мінімальну кількість балів не менше 50, залік виставляється на останньому семінарському занятті відповідно до МРПОУ. Для студентів, у яких на момент виставлення заліку були заборгованості, залік проводиться письмово, після усіх відпрацювань. На залік вноситься 2 завдання-визначення понять, які оцінюються по 10 балів, 1 тестове завдання, яке оцінюється в 10 балів, 2 описових завдання, які оцінюються по 35 балів. Максимальний бал за залік становить 100 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів</p>	

письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, наукових робіт (за вибором студента).

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universitytet.pdf.

Відвідування занять

Очікується, що всі студенти відвідають лекції та семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. Robert Schütze. European Union Law / R. Schütze. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 1064 p.
2. Gerard Conway. EU Law / G. Conway. London: Routledge, 2015. 756 p.
3. Donald A. Environmental Protection and Human Rights. / A. Donald, S. Dinah. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 1124 p.
4. Sadeller N. Environmental Principles: From Political Slogans to Legal Rules. / N. de Sadeller. Oxford: Oxford University Press, 2002. 482 p.
5. Sands P. Principles of International Environmental Law. / P. Sands, J. Peel. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 992 p.
6. Лозо В. І. Становлення і розвиток правових основ екологічної стратегії Європейського Союзу. Харків: Право, 2008. 251 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Данилюк Л. Р. Право навколишнього середовища ЄС (англ. мовою): методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять та самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ.
<https://ktetap.cnu.edu.ua/денна-форма-навчання-2/>

Викладач:
к.ю.н., доц. Леся Данилюк